

Nr 505

Av fröken **Elmén m. fl.**, om inrättande av ytterligare tjänster vid ungdomsvårdsskolorna.

(Lika lydande med motion nr 431 i Första kammaren)

Socialstyrelsen har i en särskild PM till sina anslagsäskanden gjort en noggrann beräkning av arbetskraftsbehovet vid ungdomsvårdsskolorna grundad på vissa gemensamma principer, bl. a. den av statsmakterna beslutade arbetstiden å 45 veckotimmar.

Denna PM har av departementschefen icke redovisats i propositionen, vilket synes anmärkningsvärt. Det är därför omöjligt att på de i propositionen givna kortfattade uppgifterna bilda sig en uppfattning om de realiteter som ligger bakom socialstyrelsens förslag. Sådana realiteter är bl. a. det faktum att dygnet på en ungdomsvårdsskola — liksom inom alla vårdområden — omfattar 24 timmar, vilka *alla* fordrar arbetskraft, om än under nattiden i mindre utsträckning än under dagtid.

Allmänheten har under de sista åren upprörts av flera redogörelser i pressen för överfall å personal vid ungdomsvårdsskolorna. Senast i januari i år skedde ett dylikt, där endast en lycklig slump räddade elever, som överföll en vårdare med en hammare, från att bli dråpare.

Bristen på vårdpersonal är akut på många vårdområden, likaså den stora omsättning och bristande kontinuitet i arbetet, som blir följderna av bl. a. en alltför fåtalig och överansträngd personal. Det torde därför vara angeläget, att den av riksdagen beslutade platsökningen på ungdomsvårdsskolorna följes upp med en förstärkning av övriga resurser på skolorna för att dessa skall kunna ge något annat och mera än tak över huvudet åt de ungdomar, som av de barnavårdande myndigheterna anförtrotts åt dem.

För att arbetstidsförkortningen skall kunna genomföras har socialstyrelsen beräknat ett minimibehov av 38 vårdare, vilket alltså innebär en ren matematisk grundad på 45 timmars arbetsvecka och icke innebär en höjning av vårdstandarden. För att en sådan skulle kunna genomföras har ett betydligt större behov redovisats, nämligen ca 160 vårdare.

Socialstyrelsen har samtidigt föreslagit att de s. k. "öppna" avdelningarna skall förses med personal — 12 vårdare. Dessa avdelningar saknar f. n. personal. Enligt vad som framgår av socialstyrelsens PM är elevklientelet f. n. av sådan svårighetsgrad, att avdelningarna icke kan lämnas utan tillsyn. Då det torde vara angeläget att alla platser på ungdomsvårdsskolorna utnyttjas vore det givetvis olyckligt, om man skulle tvingas

stänga sådana avdelningar därför att personal saknas och avdelningarna icke av säkerhetsskäl kan lämnas obemannade.

Av propositionen framgår bl. a. att ett flertal av de tjänster, som socialstyrelsen föreslagit, tillstyrkts av statskontoret. Detta har bl. a. hänvisat till den av statens organisationsnämnd vid dess utredning av personalbehovet godtagna förutsättningen, att elevtillsynen under dagtid skulle vara dubblerad å mottagnings- och specialavdelningar. Departementschefen har i sina förslag godtagit denna princip för de föreslagna *nya* mottagningsavdelningarna. I konsekvens härmed bör givetvis samma personalbehov beräknas för *redan befintliga* special- och mottagningsavdelningar, vilkas antal f. n. är betydligt större än vid den tidpunkt organisationsnämnden avgav sitt förslag och då en viss medelshöjning medgavs (statsverksprop. 1961 5 ht Bil. 7, sid. 60), men inga nya tjänster inrättades.

Statskontoret har i sitt yttrande över socialstyrelsens *petita* föreslagit att en tjänst som hantverkare vid Hammargården och en som förste vårdare vid Eknäs inrättas (statsverksprop. 5 ht Bil. 7, sid. 44).

För att kunna uppfylla den nya barnavårdslagens krav på ungdomsvårdsskolorna måste den kvalificerade personalen förstärkas. Socialstyrelsen begär en ökning av antalet assistenttjänster med 14. Styrelsen anser denna utökning så angelägen, att man inte kan avvakta resultatet av den tillsatta utredningen av frågan om effektivare åtgärder för vård utom skola m. m. Statskontoret förordar tre tjänster i avvaktan på utredningens resultat. Departementschefen föreslår endast två.

Socialstyrelsen har föreslagit en avsevärd ökning av omkostnadsanslaget för att ge skolorna möjlighet att fullfölja de arbetsuppgifter som bl. a. den nya barnavårdslagen ålagt dem, bl. a. för att kunna intensifiera vården utom skolan. Bl. a. gäller detta anslag till resor (105 000) och expenser (87 000). Departementschefen har beträffande dessa anslag endast föreslagit en mindre höjning, nämligen 23 000 respektive 3 000 kronor, vilket fördelat per skola blir endast 920 respektive 120 kronor!

Det torde vara ett av alla godtaget önskemål att själva anstaltsvistelsen bör göras så kort som möjligt och att skolorna bör ha ökade möjligheter att skaffa enskilda hem. En sådan verksamhet fordrar emellertid obönhörligen, att skolans ledande personal kan resa ut för att skaffa dylika hem och för att utöva tillsyn över eleverna och hemmen, när eleven placerats där.

I samband med den nya barnavårdslagen uttalades bl. a. att det var angeläget, att polishandräckning endast i nödfall utnyttjades för transport av elever. För att skolorna själva skall kunna ombesörja transporter erfordras givetvis medel därför.

Enligt vad som upplysts, bl. a. i en artikel i DN den 23 januari 1962, är ungdomsvårdsskolornas expensanslag f. n. så ansträngt, att man saknar

medel till angelägna och brådskande telefonsamtal. En sådan sparsamhet synes oss vara allt annat än befrämjande för en rationellt bedriven verksamhet, helst som den i realiteten torde bli betydligt dyrare genom att på lång sikt vara mera personalkrävande. Att t. ex. elevers utplacering i familjevård skall försenas, det av statsmakterna i ungdomsvårdsskolestadgans §§ 45 och 51 påbjudna samrådet mellan ungdomsvårdsskolorna och andra myndigheter eller ett snabbt handlande i katastrofsituationer på skolorna skall försvåras genom att man inte kan utnyttja befintliga moderna kommunikationsmedel synes oss vara i strid med barnavårdslagens intentioner.

Med stöd av vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att utöver departementschefens förslag tio vårdartjänster och en assistenttjänst inrättas samt att vederbörande avlöningsanslag förstärkes med erforderligt belopp.

Stockholm den 26 januari 1962

Brita Elmén

Einar Rimmerfors Ingrid Gärde Widemar Cecilia Nettelbrandt
